

REGJERINGSADVOKATEN

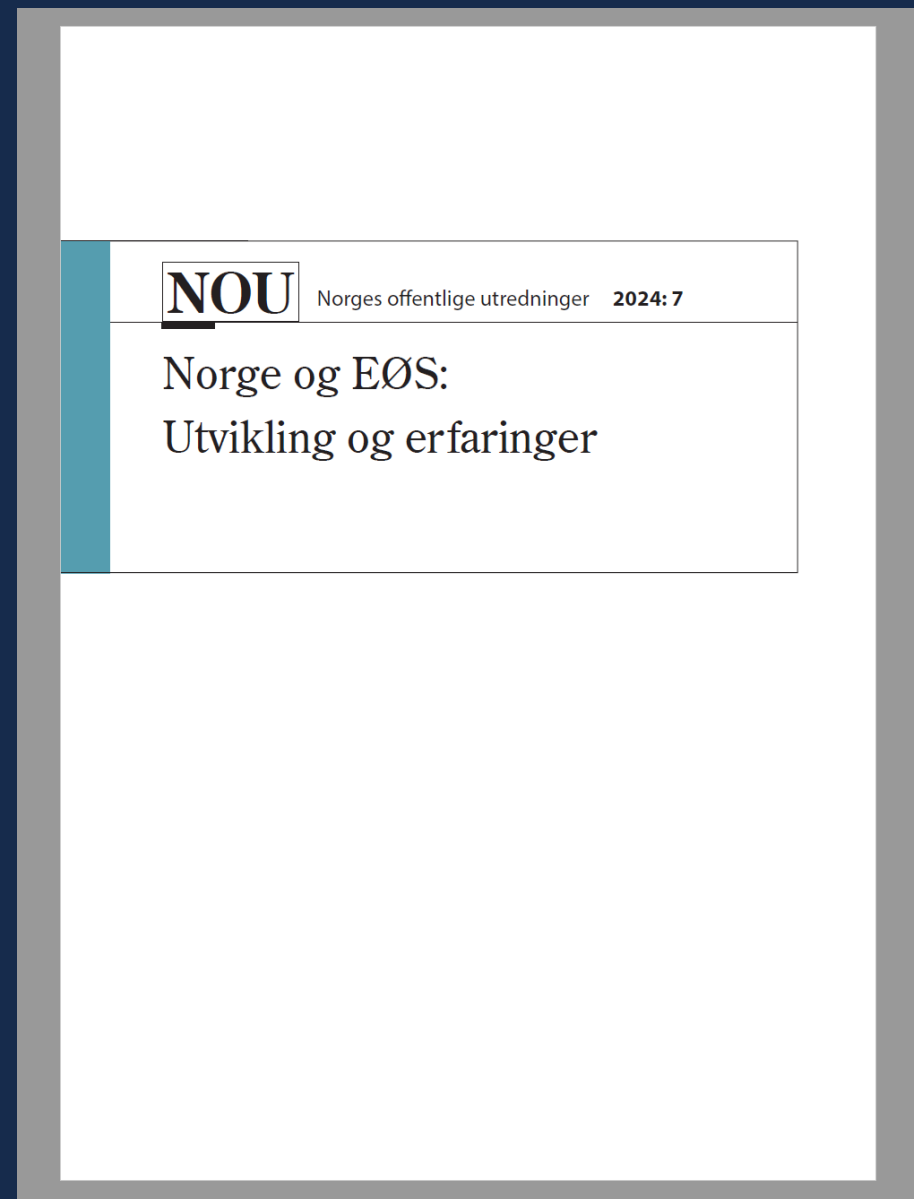
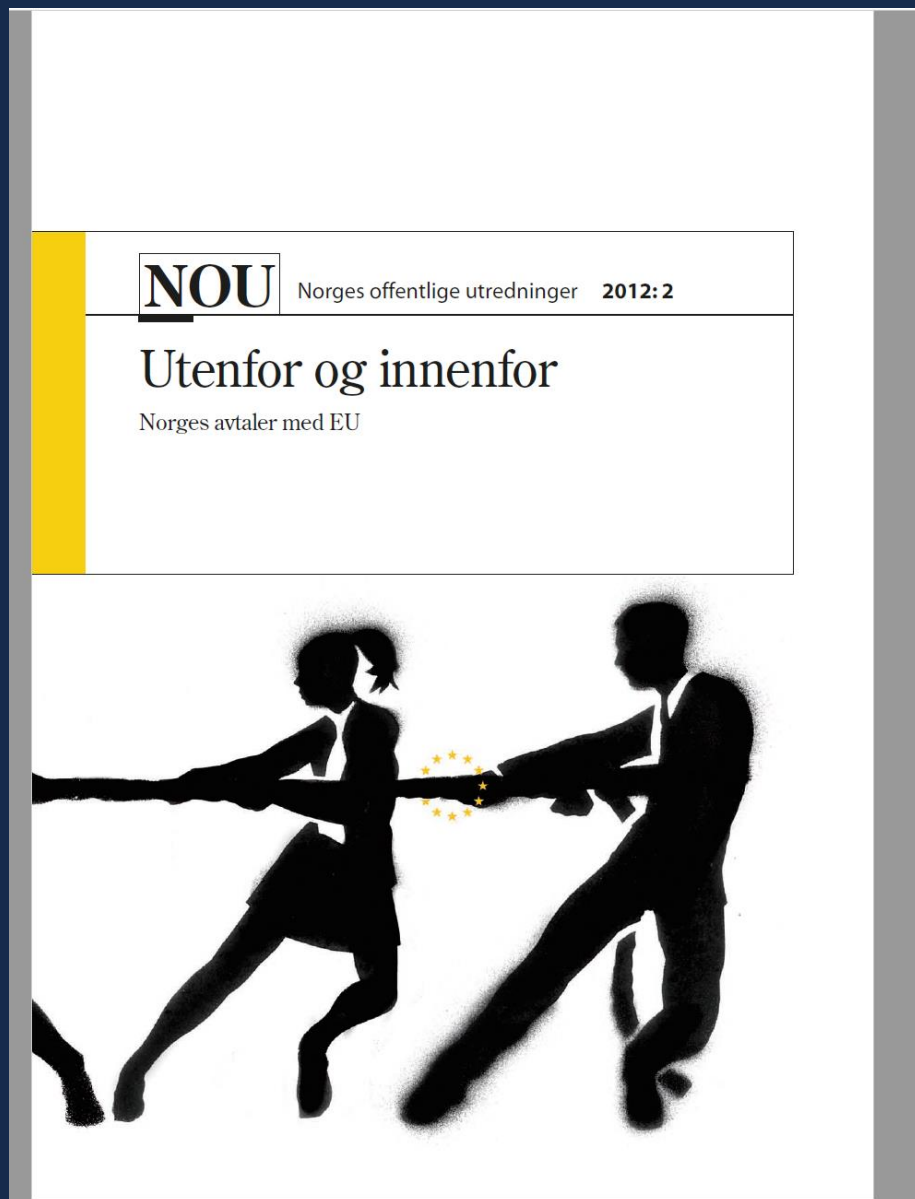
EØS-utredningen av 2024 i lys av den forrige utredningen av 2012

Fredrik Sejersted

Seminar Partnerforum 7. mai 2024

7. mai 2024

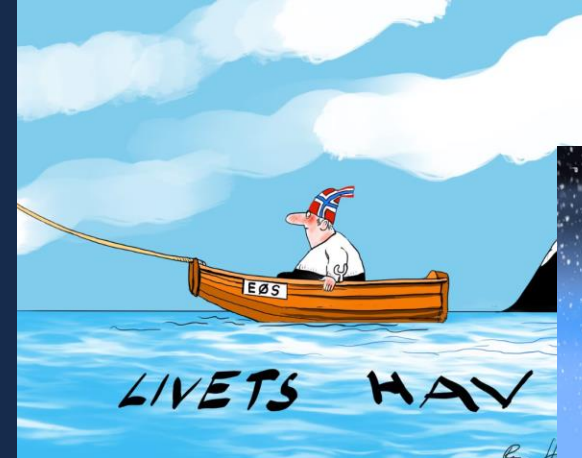
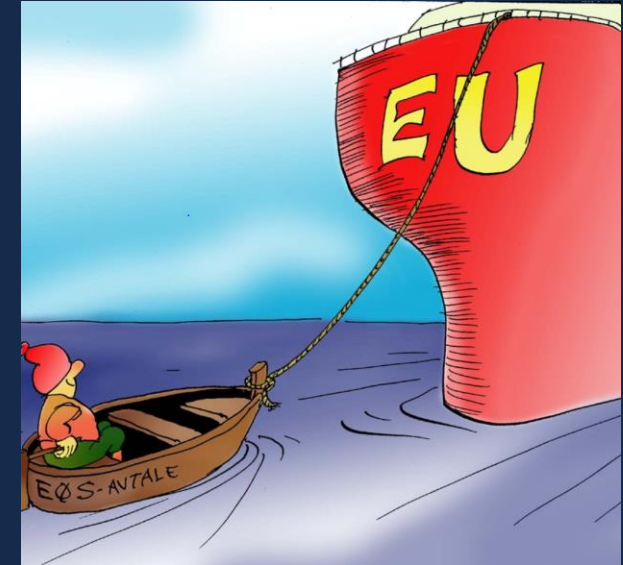
De store utredningene av EØS – i 2012 og 2024:

Fortsatt motstridende krefter – spenninger – lite bevegelse:

Og de gamle karikaturene er fortsatt minst like treffende:

Presseoppslagene nokså like (i omtrent én dag):

Fekk utgreiing om erfaringane med EØS

Pressemelding | Dato: 11.04.2024

Utenriksminister Espen Barth Eide tok i dag imot ei utgreiing om erfaringane med EØS-samarbeidet sidan 2012.

Kommentar
Kjetil Wiedswang er kommentator i Dagens Næringsliv

Den kommer til å bli stedd til hvile i en departemental skuff, men vil få politisk betydning

Kjetil Wiedswang EØS-snork som vekkerop

Utredernes viktigste funn er at eneste alternativ til EØS er EU-medlemskap. Viktigste virkning er at den åpner for nok en utredning.

• Utredningen fra regjeringens utvalg om «utvikling og erfaringer» med EØS er et velokumentert snork. Den kommer til å bli stedd til hvile i en departemental skuff, men vil få politisk betydning.

Utvalget forteller at EØS-avtalen og de drøyt 100 andre avtalene Norge har med EU, tjener Norge godt økonomisk. Samtidig er det et raskt stigende demokratisk problem fordi vi vikles stadig tettere inn i EU-systemet. I motsetning til de 27 medlemslandene har vi ingen medbestemmelse når bestemmelsene blir utformet.

Fleire av anbefalingene fra utvalget, som er ledet av Line Eldring fra Fellesforbundet, kommer til å bli gjennomført. Utvalget anbefaler blant annet at regjeringen krymper etterslepet i innføringen av EU-lov i Norge og øket kompetansen om EØS-avtalen i forvaltningen.

Når maktavere møter velbegrunnet kritikk svarer de ofte at de er klar over problemet og alt i gang med å gjøre noe med saken. Her er et slikt svar også sant. Frykten for en ny Nas-skandale og EUs trusler om mottiltak på grunn av Norges tregheit i regeloppsett har motivert Eides UD til en mer proaktiv Europa-politikk.

Utvalgsleder Eldring skuffer noen av sine egne. Venstresiden i Fellesforbundet ønsker å skrote EØS-avtalen på grunn av

Utvalgsleder Line Eldring overleverte EØS-utredningen til utenriksminister Espen Barth Eide. Utredningen kan legge grunnlag for en ny som kan gi svarene som mangler.

Nyheter

Utenriksminister Espen Barth Eide (Ap) smilte bredt da han fikk EØS-utredningen fra utvalgsleder Line Eldring. Foto: Terje Pedersen, NTB

Eide elsker den. For Vedum er det verre.

Hva er alternativet til EØS? Svar: Enda mer EØS. Eller EU-medlemskap.

Kommentar
Kjetil B. Aistadheim
Politisk redaktør

nes avtaler dekker færre områder. De gir mindre markedsadgang. EØS gir «et bredere, dypere og mer forutsigbart samarbeid, som samlet sett ivaretar flere interesser og behov».

EØS-motstandere har stadig hevdet at et samarbeid er viktig for norsk forsyningsikkerhet på strøm».

Senterpartiet og mange andre EØS-motstandere kjemper nå mot at Norge skal slutte seg til neste trinn i EUs kraftsamarbeid. Utvalget går i stikk motsatt retning.

«det er viktigere enn noen gang å videreutvikle samarbeidet med EU for å trygge Norge». Det slår samtidig fast at et tettere samarbeid med EU ikke står i motsetning til samarbeidet i Nato, men er et supplement.

Tiden går (EØS består)

Figur 3.1 Utenriksminister Bjørn Tore Godal signerer EØS-avtalen på vegne av Norge 2. mai 1992
Kilde: Scanpix

Statsminister Støre holder Norges innlegg på jubileumsmarkeringen i Det europeiske råd 22. mars 2024. Foto: Mona Sæverud Higrav / Statsministerens kontor

Fortsatt en god ide å utrede Norges forhold til EU ved jevne mellomrom:

Politikk | EU

Han ledet EUs arbeid med Brexit. Nå roser han initiativ fra Senterpartiet.

Lytt til saken • 4 minutter

1x

Den var en seier for Senterpartiet i regjering. EUs Brexit-forhandler Michel Barnier roser den opp i skyene. – Dette burde man gjøre overalt, sier han.

EU-patrioten Michel Barnier er overstrømmende begeistret for Senterpartiets EØS-utredning. – Dere er klare, og vi er klare. Døren står åpen, sier han om utsiktene til et norsk EU-medlemskap. Foto: Kjetil Magne Sørenes

Noen hovedfunn fra 2012-utredningen (sterkt forenklet):

- Norges forhold til EU er mye mer enn EØS – mange avtaler – stadig flere – en «Europautredning», ikke «EØS-utredning»
- EØS-avtalen er «bra for økonomien, dårlig for demokratiet»
- EU splittende – EØS samlende (og søvndyssende)
- Forbløffende lite debatt om løpende EU-tilpasning 1994-2012
- Så lenge vi ikke blir medlem, kan vi være med på nesten alt
- Alle kurvene 1992-2012 én vei (unntatt kunnskap og debatt)
- *Norge deltar i europeisk integrasjon. Vi bare gjør det på en veldig spesiell måte, og uten helt å være klar over det selv*

Mandatet for den siste utredningen:

Regjeringen ønsket at utredningen særlig skulle omfatte følgende tema:

- Sentrale utviklingstrekk i EØS-samarbeidet de siste ti år. [...]
- Konsekvenser av EØS for norske borgere og norsk samfunnsliv, på bred basis.
(pluss 16 andre mer detaljerte underpunkter)

Fra utvalgets egen tolking av mandatet:

- *Utvalget har konsentrert seg om erfaringene fra etter 2012, slik det også ble bedt om i mandatet. Det betyr at for perioden fram til 2012, lener utvalget seg tungt på 2012-utredningen. Flertallet av kapitlene har en gjennomgang av sentrale funn og konklusjoner fra 2012-utredningen, som utgjør en viktig referanseramme for utredningen av erfaringene det siste tiåret*

Saksområder der 2024-utredningen starter med et delkapittel om «Hovedfunn fra 2012-utredningen»:

- Forvaltning og håndheving av EØS-avtalen (kap. 5)
- Handlingsrom: medvirkning, påvirkning og tilpasning (kap. 6)
- Demokrati og rettigheter (kap. 7)
- Energipolitikk (kap. 9)
- Økonomiske forhold (kap. 10)
- Næringspolitikk (kap. 11)
- Arbeidsliv og arbeidsmarked (kap. 12)
- Utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikk (kap. 14)

Hovedfunn (kort og forenklet): Mer av det samme de siste 12 årene.

Kapitler i 2024-utredningen som ikke på samme måte viser tilbake til 2012-utredningen:

- EU og verden: et turbulent tiår (kap. 3)
- Klima og miljø (kap. 8)
- Beredskap og krisehåndtering (kap. 13)
- Erfaringer fra andre land: Sveits, Storbritannia og Canada (kap. 15)

Nye områder kommet til de siste 12 årene. Dynamisk. Nye områder inn under EØS. Flere avtaler med EU – stadig voksende lappeteppe. Én vei.

Hovedfunn fra EØS-utredningen av 2024:

- EØS som «Norges klart viktigste og mest omfattende avtale»
- Europeiseringen av Norge tiltatt i bredde og dybde siste tiår
- EØS-avtalen tjent Norge godt – antallet konflikter med EU lavt
- EØS gir «overskudd i nytte, underskudd i medbestemmelse»
- Ingen andre gode eller realistiske alternativer utenfor EU
- Stadig mer krevende å skille mellom EØS og annet samarbeid med EU
- Altfor stort «etterslep» – må overta EU-rettsaktene raskere
- Altfor lite kunnskap om EØS – må inn i pensum i skolen
- Behov for sterkere samarbeid med EU om helse, beredskap, forsvar m.m.

Kunnskap om EØS og Norges forhold til EU i kommende generasjoner:

2012-utredningen:

- Regjeringen bør innarbeide krav til en dekkende beskrivelse av Norges forhold til EU i læreplanene for grunnskolen og særlig videregående skole

2024-utredningen:

- EU og EØS bør utgjøre en langt større del av pensum på ungdomsskolen og videregående skole

Norge og Europa i årene som kommer:

- Forholdet til Europa stadig viktigere for Norge i en stadig farligere verden – og Europa betyr EU for de fleste praktiske formål
- EØS-avtalen fortsatt bærebjelken – viktigere enn noensinne
- Avtalen overraskende robust – men også sårbar (må hegnes om)
- Stadig flere andre avtaler med EU, ved siden av EØS
- De viktigste prosessene for tiden å knytte Norge nærmere EU på beredskap, helseberedskap og (særlig) forsvar og sikkerhet